

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden korostaminen luo vahvan arvopohjan. Tavoitteessa tulee huomioida alueellinen saavutettavuus.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Toimenpidesuosituksissa tulisi huomioida myös kesäyliopistojen rooli nuorten koulutusmahdollisuuksien parantajana. Alueiden erot korkeakoulutuksen tarjoajina vaihtelevat Suomessa rajusti. Kaikissa maakunnissa, kuten Kymenlaaksossa, ei sijaitse omaa yliopistoa. Toivoisimme, että korkeakoulutusastetta nostettaessa pyrittäisiin samalla säilyttämään nuorten valinnanvapaus jäädä omalle paikkakunnalle ja nähdä paikalliset kesäyliopistot joustavina ratkaisuna maakuntien nuorten koulutusasteen nostamisessa sekä yliopistokoulutuksen kynnyistä madaltavina paikallisina toimijoina. Esimerkiksi ensimmäisen korkeakoulukurssin suorittaminen paikallisessa kesäyliopistossa lisäisi nuorten ymmärrystä korkeakoulutuksesta, koulutettavasta alasta sekä toisi mahdolliset unelmien alat lähemmäksi kotiseutua. Samalla se voisi toimia myös tasa-arvoisuutta edistävänä valmennuskurssina nuorille, joilla on tai joille syntyy kurssin myötä paloa hakeutua opiskelemaan alaa.

Toiseksi EU:n innovaatiopolitiikka velvoittaa alueita älykkääseen erikoistumiseen (ÄES) ja kohdistaa rahoitusta valituille aloille. Kaikkia aloja ei voida kouluttaa kaikilla alueilla, mutta erikoistumisen ja tulevaisuuden työmarkkinoiden kohtaannon edistämisen kannalta olisi tärkeää, että alueilla mahdollistettaisiin kaiken tasoisten koulutuspolkujen linkittyminen niiden TKI-kärkialoille. Aluekehitysrahoituksella rahoitettu TKI-kärkialojen infrastruktuuri on kuitenkin se, jolla alueet voivat erikoistua pitkällä aikavälillä. Tämä voisi madaltaa sekä paikallisen työvoiman kynnyistä lähteä nostamaan omaa koulutustasoaan että tarjota opiskelijoille kansainvälisesti kilpailukykyisimmän paikallisen alustan, joka lisäisi myös työllistymisen ja/ tai yrittäjäksi ryhtymisen todennäköisyyttä tulevaisuudessa. Alueilla, joilla ei ole omaa yliopistoa, kesäyliopistot voisivat toimia joustavina ratkaisuin kapeikkojen korjaamisessa ja paikallisina kumppaneina tutkintokoulutusta tarjoaville toimijoille.

Mielenkiintoista olisi kokeilla esim. Kymenlaaksossa, jossa ei ole omaa yliopistoa, jos paikallinen kesäyliopisto voisi tarjota ammattikorkeakoulun rinnalla täydentävän ensi askeleen kaikille alueen neljälle TKI-alalle paikallisesti ja tiiviissä vuoropuhelussa alueen toisen asteen toimijoiden kanssa.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Luova osaaminen on tärkeä ymmärtää laajasti. Lisäksi on tarpeen huomioida jatkuvan oppimisen merkitys sekä alueellinen tasa-arvo, jotta osaamiskeskittymät, T&K henkilöstön määrä ja koulutustason nosto eivät keskity ainoastaan yliopistopaikkakunnille.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Toimenpiteissä on tärkeää korostaa rakenteita, jotka tukevat osaamisen saavutettavuutta, joustavia opintopolkuja sekä alueiden tarpeisiin vastaamista. Yhteistyötä ja rohkeaa uudistamista tulisi tarkastella laajasti myös korkeakoulujen ulkopuolisten toimijoiden kanssa, kuten vapaan sivistystyön kentän, esimerkiksi kesäyliopistojen kanssa, jotka tuottavat merkittävän määrän avoimen yliopiston opintoja.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Toimenpiteessä tulee varmistaa, että rahoituksen monipuolistuminen tukee koko järjestelmää eikä lisää alueellista eriarvoisuutta.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuosittelujen kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Vision tavoitteissa ja toimenpiteissä voisi painottaa vielä enemmän jatkuvan oppimisen sekä osaamisen saavutettavuutta koko maassa.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

Korkeakoulutuksen sanomaa edistäessä on hyvä muistaa myös alueellinen näkökulma, päätösten seuraukset ja vastuu. Jos nuorille ei pystytä maakunnissa tarjoamaan realistisia vaihtoehtoja ja samalla koulutukseen kannustetaan voimakkaasti, riskinä on nuorten lähteminen maakunnista tai jääminen koulutuksen ulkopuolelle. Molemmilla on pitkällä tulevaisuudessa peruuttamattomat vaikutukset (alueiden autioituminen, alueellisen kilpailukyvyyn menettäminen, nuorten pitkäaikaistyöttömyys). Vaikka kyse ei ole aluepolitiikasta, on vision laatijoiden hyvä muistaa, että koulutuspoliittisilla päätöksillä ja niiden taustalla olevilla suosituksilla on valtava alueellinen merkitys. Raskaita rakenteita ei ole realistista rakentaa kaikkialla, mutta kevyempiin ja taloudellisesti oikeudenmukaisiin ratkaisuihin tulisi kannustaa, jotta myös maakunnissa voidaan säilyttää kyky edistää EU:n innovaatiopolitiikkaa.

Malkoç Timo

Kymenlaakson liitto - Kymenlaakson liitto & Kymenlaakson kesäyliopisto